

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

CDHO
T.a.v. de heer drs. N.M. Verbraak
Postbus 85498
2508 CD DEN HAAG

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
IPC 2250

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
M. Keizer

T +31 6 15 03 81 17
ma.keizer@minocw.nl

Onze referentie
545349

Uw referentie

Bijlagen
1

Datum **25 SEP. 2013**
Betreft **Additioneel beleidskader voor beoordeling van aanvragen van
hogescholen voor wo-opleidingen**

Geachte heer Verbraak,

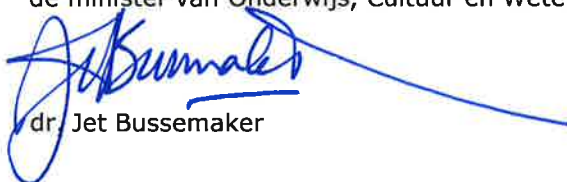
Op verzoek van uw commissie is een beleidskader ontwikkeld om aanvragen van hogescholen voor wo-opleidingen aan te toetsen. Dit beleidskader is aanvullend op de voorwaarden die gesteld worden aan aanvragen voor nieuwe opleidingen, zoals opgenomen in de beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2012.

Ik vertrouw erop dat dit beleidskader u voldoende handvatten biedt bij de beoordeling van dergelijke aanvragen.

Ik verzoek u dit beleidskader op uw website toegankelijk te maken voor de hoger onderwijsinstellingen.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

Beleidskader voor aanvragen macrodoelmatigheid van hogescholen voor wo-opleidingen

September 2013

Inleiding

Deze notitie betreft een additioneel beleidskader bij de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2012 dat ziet op het aanbod van wo-opleidingen (bachelors en masters) aan hogescholen.

Een doelmatigheidsaanvraag van een hogeschool voor het aanbieden van een bekostigde wo-master heeft de vraag opgeroepen onder welke voorwaarden hogescholen academisch onderwijs kunnen verzorgen. In de WHW is niet uitgesloten dat hogescholen academisch onderwijs aanbieden, maar in de taakopdracht is wel omschreven dat zij primair gericht zijn op het verzorgen van hoger beroepsonderwijs. Noch in de WHW, noch in de huidige Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2012 zijn additionele richtlijnen verbonden aan het verzorgen van onderwijs dat niet behoort tot de primaire gerichtheid van de instelling. Om die reden heeft de CDHO gevraagd om een additioneel beleidskader.

In het rapport van de Commissie-Veerman, 'Differentiëren in drievoud' is bevestigd dat het binaire onderscheid in het hoger onderwijssysteem goed en waardevol is. Binariteit betekent: het onderscheid tussen twee basisoriëntaties op respectievelijk onderzoek en beroep. Maar, zo stelt het rapport, dit is geen absoluut onderscheid, want feitelijk gaat onder de oppervlakte van het onderwijsaanbod meer nuancering schuil.¹

De Commissie-Veerman benadrukt in haar rapport dat de beide typen onderwijs in de kern een andere identiteit hebben en de commissie wil een ontwikkeling op gang brengen, waarmee dat onderscheid verder wordt aangescherpt. Maar aan de andere kant, er moet gewaakt worden voor verstarring en niet-functionele schotten tussen de twee sectoren. Universiteiten en hogescholen die zich aan de grenzen van de wo- en hbo-sectoren bevinden, kunnen op een aantal aspecten overeenkomsten gaan vertonen. Dat is geen bedreiging of verwatering van het binaire onderscheid, maar past uitstekend in het streefbeeld van een meer gevarieerd bestel.²

Deze zienswijze van de Commissie-Veerman sluit aan op de uitgangspunten van de WHW, waarin gesteld wordt dat hogescholen gericht zijn op het verzorgen van hoger beroepsonderwijs. Zij kunnen onderzoek verrichten voor zover dit verband houdt met het onderwijs aan de instelling. Zij verzorgen in elk geval bacheloropleidingen in het hoger beroepsonderwijs, zij verzorgen in voorkomende gevallen masteropleidingen in het hoger beroepsonderwijs en zij dragen in elk geval kennis over ten behoeve van de maatschappij (artikel 1.3, tweede lid). Over universiteiten stelt de wet dat zij gericht zijn op het verzorgen van wetenschappelijk onderwijs en het verrichten van wetenschappelijk onderzoek (artikel 1.3, eerste lid). Met de invoering van de bachelor-masterstructuur in 2002 is expliciet in dit wetsartikel gekozen voor deze formulering van 'gericht zijn op'. Het laat geen twijfel bestaan over de 'core business' van de onderscheiden instellingen, maar door deze ruimere formulering wordt het mogelijk dat universiteiten ook bepaalde opleidingen uit het hoger beroepsonderwijs verzorgen en hogescholen zich enigszins op het terrein van het wetenschappelijk onderwijs en het daarmee verbonden wetenschappelijk onderzoek begeven.³

¹ Commissie-Veerman, 'Differentiëren in drievoud', blz. 30

² Idem, blz. 32

³ Kamerstukken II, 2001-2002, 28 024, nr. 3, blz.48-49

Deze bevestiging in het rapport van de Commissie-Veerman van het belang van de binariteit, maar tegelijkertijd het erkennen van een grensgebied tussen de sectoren waar mengvormen en samenwerking ontstaan, vraagt om een helder beleid ten aanzien van dat grensgebied. Wanneer staat de minister grensgevallen toe? Met dit additioneel beleidskader probeert de minister deze helderheid te bieden. De drie uitgangspunten daarbij zijn 1) zoveel mogelijk complementariteit aan het wo-aanbod, 2) aansluiting bij de gekozen zwaartepunten van de instelling en 3) verankering van een duurzame academische onderzoeksomgeving om de student ook een voldoende academische leeromgeving te kunnen bieden.

Additioneel beleidskader wo-opleidingen aan hogescholen

Het hieronder voorgestelde additioneel beleidskader is een aanvulling en op punten verbijzondering van de voorwaarden die al gesteld worden in de genoemde beleidsregel. De voorwaarden in de beleidsregel zijn kort samengevat:

- a) Is er een nieuwe opleiding nodig of kan de vernieuwing in het aanbod binnen bestaande opleidingen plaatsvinden?
- b) Is er een arbeidsmarkt-, maatschappelijke of wetenschappelijke behoefte?
- c) Is er, gezien het bestaande aanbod, ruimte voor een nieuwe opleiding (er vindt een afweging plaats tussen de arbeidsmarktbehoefte en de instroom van studenten in bestaande vergelijkbare opleidingen)?

De kernpunten van een additioneel beleidskader voor het bekostigen van wo-opleidingen (bachelors en masters) aan hogescholen bestaat uit de volgende voorwaarden:

1. De wo-opleiding aan de hogeschool is complementair aan het wo-aanbod van universiteiten. Het gaat zoveel mogelijk om niet-pendante richtingen.
2. De hogeschool kan aantonen dat de opleiding aansluit bij de onderwijs- en onderzoekszwaartepunten van de hogeschool, zoals overeengekomen in de prestatieafspraken.
3. Er is aantoonbaar sprake van een duurzame relatie met een academische instelling i.v.m. het bieden van een academische onderzoeksomgeving.

Toelichting

Ad. 1 De wo-opleiding aan de hogeschool is complementair aan het wo-aanbod van universiteiten

De gewenste wo-opleiding aan de hogeschool wordt in beginsel aangeboden in domeinen, waarin de hogescholen traditioneel sterk zijn en die minder voorkomen aan de universiteiten. Oftewel er is sprake van een niche voor wo-opleidingen aan hogescholen. Er is sprake van complementariteit aan het aanbod van wo-opleidingen aan universiteiten en de opleiding ligt in het verlengde van het aanbod van beroepsgerichte opleidingen, waarin de hogescholen traditioneel hun onderwijsaanbod kennen.

Een aantal voor de hand liggende complementaire domeinen, ofwel niches zijn, bijvoorbeeld:⁴

- kunstvak	- hotelopleidingen
- paramedisch	- toerisme/ vrijetijd
- zorg/verpleging	- sport
- welzijn	

In de domeinen waarin het hbo actief is, uit zich ook het beroepsgerichte karakter van het hbo. Het beroepenveld wordt echter complexer en er wordt steeds meer van werknemers verwacht. Daarom kan het zijn dat de arbeidsmarkt in deze meer

⁴ Deze lijst is bedoeld om een aantal voorbeelden te noemen en is geen uitputtende opsomming van domeinen.

beroepsgerichte domeinen vraagt om studenten met academische competenties en onderzoeksvaardigheden, dat het beroepsgerichte aanbod van opleidingen aan de hogescholen in deze domeinen niet meer voldoet en dat de universiteiten in deze domeinen onvoldoende aanbod hebben.

De wo-opleiding dient uiteraard onderscheidend te zijn van het hbo-aanbod. In de beleidsregel wordt de voorwaarde gesteld dat de instelling moet aantonen dat een nieuwe opleiding noodzakelijk is en tevens dat een wo-opleiding noodzakelijk is en een hbo-opleiding geen alternatief is. Duidelijk moet zijn dat een opleiding met een wetenschappelijk karakter noodzakelijk is voor de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en dat een beroepsgerichte opleiding niet in die ontwikkeling kan voorzien.

Ad. 2 Aansluitend bij de onderwijs- en onderzoekszwaartepunten van de hogeschool

In de beleidsregel is opgenomen dat er een soepeler beoordeling plaatsvindt op de vraag of er ruimte is in het bestaande aanbod voor een nieuwe opleiding, wanneer de nieuwe opleiding aansluit op de zwaartepunten van de instelling in onderwijs en onderzoek, zoals overeengekomen in de prestatieafspraken.

In aanvulling hierop moet de hogeschool aantonen in staat te zijn om wo-aanbod te verzorgen en dat de wo-opleiding inhoudelijk aansluit bij één of meer zwaartepunten in onderzoek en onderwijs aan de hogeschool. Dit kan onder andere blijken uit aspecten zoals:

1. ervaring met het aanbod van 3-jarige trajecten voor vwo'ers aan de hogeschool in het betreffende vakgebied, of het grote aantal vwo'ers dat studeert aan de hogeschool in het betreffende vakgebied,
2. de hogeschool doet praktijkgericht onderzoek dat relevant is voor de wo-opleiding, of heeft bijvoorbeeld een Centre of Expertise dat inhoudelijk aansluit op de wo-opleiding,
3. de hogeschool heeft nationaal of internationaal connecties met universiteiten in het vakgebied, doet mee aan (inter)nationale onderzoeksprojecten.

Ad. 3 Duurzame relatie met een academische instelling i.v.m. het bieden van een academische onderzoeksomgeving

De hogeschool kan aantonen een duurzame relatie te hebben met een academische instelling om wetenschappelijke kennis op aanpalende vakgebieden (bijvoorbeeld statistiek, methoden en technieken van onderzoek, etc.) te garanderen, om een academische leeromgeving te kunnen bieden en om de aanstelling van hoogleraren te garanderen. Deze duurzame relatie kan bijvoorbeeld vormgegeven worden door:

1. de wo-opleiding wordt als joint degree met een universiteit vormgegeven, of de hogeschool is aantoonbaar onderdeel van een internationaal consortium van universiteiten dat de opleiding in gezamenlijkheid aanbiedt,
2. de hogeschool heeft een (langjarig) convenant met een academische instelling afgesloten t.b.v. ten minste de bovenstaande punten.

Naast deze additionele voorwaarden moet de instelling op grond van de beleidsregel ook aantonen dat de nieuwe wo-opleiding rendabel zal zijn (voorwaarde c). De aanvrager dient aan te tonen dat er een studentenpotentieel is voor de wo-opleiding aan de hogeschool.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Dr. Jet Bussemaker